

ELŐTERJESZTÉS
A képviselő testület
2022. május 31-i soron következő ülésére

Tárgy: A 9/2010. (IX.27.) önkormányzati rendelet módosítása

A Pest Megyei Kormányhivatal törvényességi felhívást tett Remeteszőlős Község Önkormányzat Képviselő-testülete (továbbiakban: Testület) felé a *tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX.27.) önkormányzati rendelet* (a továbbiakban: Ör.) tárgyában.

A Kormányhivatal az észrevételében kifejtette, hogy a rendelet úthasználati díjat megállapító rendelkezése törvénytelen (azaz nem szedhetünk díjat a 12 tonnánál nagyobb össztömegű járművek Remeteszőlős község belterületére történő behajtásához), ezért az arra vonatkozó részeket helyezzük hatályon kívül.

Álláspontja szerint – a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. (a továbbiakban: Möt.), a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény és a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény vonatkozó rendelkezései alapján – a Rendelet azért törvénytelen, mert annak megalkotásához nincs felhatalmazása az önkormányzatnak. Előadása szerint ezt támasztja alá a Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5.014/2012/8. számú határozata is.

Az észrevétel alapján a díj szedése törvénytelen, de a behajtás engedélyhez kötése nem, így azt továbbra is megkövetelhetjük. A Kormányhivatal törvényességi észrevételével kapcsolatos álláspontját a Képviselő-testület 76/2021. (XI.29.) önkormányzati határozatában rögzítette.

A határozatot megküldtük a Kormányhivatalnak, aki az ügyet felterjesztette a Kúria Önkormányzati Tanácsának, aki Köf.5.051/2021/4. határozatában a Kormányhivatal előterjesztésének helyt adott és a tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX.27.) önkormányzati rendeletünk 3.§, 4.§ (1), (3)-(4) bekezdéseit, az 1. mellékletét illetve a 2. mellékletének „Úthasználati díj az 1. melléklet alapján” részeit megsemmisítette.

A fentiek alapján a fenti rendeletünk módosult.

A kúriai rendelkezések nyilvánvalóan hátrányosan érintik Önkormányzatunkat. Jogkövető magatartásunkból eredően természetesen elfogadtuk a Kúria döntését, de álláspontunk szerint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény vonatkozó rendelkezéseit továbbra is alkotmányellenesnek gondoljuk, mivel sérti a jogegyenlőséget. (A Kúria az eljárás során azt állapította meg, hogy nem állnak fenn azok a jogszabályi feltételek, ami alapján – jelen körülmények között – az Alkotmánybírósághoz forduljon az ügyben.)

Mindemellett meg kell találnunk annak a lehetőségét, hogy az építkezéshez kapcsolódó tehergépkocsi közlekedés által okozott károk megtéríthetőek legyenek. A kérdést a Képviselő-testület 2022.04.25. napi ülésen tárgyalta és 37/2022. (IV.25.) önkormányzat határozatában döntött a 12 tonna feletti járművek behajtásának felülvizsgálatáról és a kárenyhítési eljárás kidolgozásáról.

Dr. Deák Zsolt ügyvéd úrral részletesen áttekintettük a kérdést, mely alapján készült egy új megoldási és rendelet módosítási javaslat. Ennek lényegi elemei a következők:

Kiindulási pont:

- Tudomásul vettük, hogy a közúti közlekedésről szóló törvény nem ad felhatalmazást behajtási díj beszedésére, viszont felhatalmaz arra, hogy a súlykorlátozás feletti gépjárművek behajtását engedélyhez kössük.
- Az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező, a nemzeti vagyona tartozó helyi közutak és műtárgyaik állapotának védelme önkormányzati (tulajdonosi és kezelői) feladat.
- A szakirodalom részletesen foglalkozik azzal, hogy a súlykorlátozás feletti járművek egymás utáni behajtása milyen károkat okoz az útburkolatban. (A Magyar Közút vizsgálata szerint 1 db 40 tonnás gépkocsi akkora terhelést okoz az útburkolatra, mint 300.000 személygépkocsi.)
- A súlykorlátozással érintett, szilárd burkolatú pályaszerkezetű (rétegendű) helyi közútnak túlsúlyos tehergépjárművel történő használata rendeltetésellenes használat, mert a túlsúlyos tehergépjármű az útburkolatot nagyobb mértékben veszi igénybe, a súlytöbblet miatt a megengedett mértéknél fokozottabb mértékben rongálja a közút-hálózatot és ennek folytán gyakrabban kell az útburkolatot javítani vagy útfenntartási munkálatokat végezni.
- A súlykorlátozást meghaladó tehergépjárművek remeteszőlősi úthálózatának igénybevétele a helyi közutakra gyakorolt terhelése jogszerű (jóhiszemű) károkozás. Ezért a közúthálózat használóját kártalanítási kötelezettség terheli, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:564 §-ában foglalt rendelkezések alapján.

Jogkövetkezmény:

- A kérelemre kiadott, súlykorlátozás feletti gépjárművekre vonatkozó behajtási engedéllyel – a nemzeti vagyoni védelme érdekében – a kártalanítási igényt érvényesíteni kell. Kártalanítási átalányként a tehergépjármű tulajdonosának vagy üzemben tartójának (a továbbiakban: kérelmező) a behajtási engedély kiadása iránti kérelem benyújtásakor, a polgármester által hozott közterület-használatra adott, közútkezelői hozzájárulás megnevezésű hatósági határozat alapján kell megfizetnie.
- A kártalanítási átalány megfizetése a kérelmező részéről a közúthálózat igénybevételének előfeltétele.
- A Kúria egységes álláspontja az, hogy a közterület-használati jogviszony hatósági, közjogi/közigazgatási jogviszony. Az önkormányzatok a rendeltetéstől eltérő használatot (súlykorlátozás feletti gépjármű behajtása) nem a közvagyon tulajdonosaként engedik meg, hanem közhatalomként szabályozzák.
- Ebből következően a közterületek rendeltetésétől eltérő (súlykorlátozás feletti gépjármű behajtása) használatának engedélyezésekor az önkormányzatok hatóságként eljárva egyedi hatósági ügyben döntenek.
- Az önkormányzat a közterület-használatra vonatkozó szabályokat rendeletalkotási felhatalmazásából eredően maga alakítja, ezért közte és a közterület használatára vele szerződő fél között nem érvényesül a polgári jogi jogviszonyokban megkövetelt mellérendeltség, ezáltal a jogviszony közjogi jellegű, elbírálása a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik.
- Mindezek alapján látható, hogy a behajtás ügyét, illetve az általa okozott jöhiszemű károkozás kérdését önkormányzati rendeletben szükséges rendezni. Ennek megfelelően a tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX.27.) rendelet keretei között kell a kérdéskört kezelni, a fentiek szerinti módosítások elvégzésével.

A kérdéskört részletesen elemzi a közterület-használati jogviszony közjogi vagy magánjogi jellegének megítéléséről és az ilyen tárgyú perben eljáró bíróság meghatározásáról szóló 1/2022. közigazgatási és polgári jogegységi határozat. Ügyvéd úr a fentiek figyelembevételével készítette el véleményét (mellékelem jelen előterjesztéshez) és rendelettervezet javaslatát. A rendelettervezet javaslatot az igazgatási szakembereink is áttekintették, illetve pontosították.

A rendelet módosítás lényegi elemei a következők:

- Bevezetjük a kártalanítási átalány fogalmát, illetve jogintézményét.
- A kártalanítási átalány megfizetése a kérelmező részéről a közúthálózat igénybevételének előfeltétele.

Rendelelettervezet:

Jelen előterjesztés mellékletében látható.

Remeteszőlős, 2022 május 25.

Szathmáry Gergely
polgármester

Tisztelt Polgármester Úr!

Mellékelten megküldöm a tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX:27.) rendelet módosításának és kiegészítésének tervezetét.

A kártalanítási átalányra vonatkozó érvelést jó lenne szakemberrel ellenőriztetni. A pilisborosjenői rendeletet nem tartom alkalmazhatónak, de a kártalanításra vonatkozó rendelkezése felhasználható, de más módon és formában.

A közterület-használati jogviszony közjogi vagy magánjogi jellegének megítéléséről és az ilyen tárgyú perben eljáró bíróság meghatározásáról szóló 1/2022. Közigazgatási és polgári jogegységi határozat indokolását figyelembe vettem. Ne tévesszen meg a jogegységi határozat címe és tárgya, mert az indokolás érdekes megállapításokat tartalmaz.

Néhány példa.

Az indokolás (6) bekezdése rögzíti, hogy „a közterületek rendeltetésétől eltérő – például kereskedelmi jellegű – használatának engedélyezésekor az önkormányzatok hatóságként eljárva egyedi hatósági ügyben döntenek.”

Az indoklás (8) bekezdése szerint „egységes álláspontja az, hogy a közterület-használati jogviszony hatósági, közjogi/közigazgatási jogviszony.”

A (9) bekezdés: „Az önkormányzatok a rendeltetésétől eltérő használatot nem a közvagyon tulajdonosaként engedik, hanem közhatalomként szabályozzák.”

A (11) bekezdésből: „Ebben a közigazgatási jogi keretben a szabályozásnak ugyanakkor többféle megoldása lehet, és a szerződéses kapcsolat nem kizárt a közigazgatási anyagi és eljárási jogviszony körébe illeszkedő módon, mögöttes magánjogi szabályok alkalmazása mellett. Bizonyos körben lehetőség van tehát határozathozatal helyett közterület-használatra irányuló megállapodás kötésére, azonban e hatósági szerződés megkötése nem változtat a felek közötti jogviszony jellegén, azt nem teszi magánjogi jogviszonnyá.”

A (15) bekezdés szerint: „Álláspontja szerint az önkormányzat a közterület-használatra vonatkozó szabályokat rendeletalkotási felhatalmazásából eredően maga alakítja, ezért közte és a közterület használatára vele szerződő fél között nem érvényesül a polgári jogi jogviszonyokban megkövetelt mellérendeltség, ezáltal a jogviszony közjogi jellegű, elbírálása a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik.”

A (17) bekezdés: „Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése "a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között" hatalmazza fel a helyi önkormányzatokat [a) pontjában] rendeletalkotásra. Az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése szerint "[f] feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot".

A (35) bekezdésből: „A közterület-használat hatósági ügy, amelyben az önkormányzat nem tulajdonosként, hanem hatóságként jár el, a közterületet igénybe venni kívánó személy pedig az eljárás ezen szakaszában ügyfél és nem szerződéses partner.”

A (36) bekezdés szerint: „A közterület-használati jogviszony csak határozott ideig tarthat, mert közterület rendeltetészerű használata csak ideiglenesen korlátozható.”

A (38) bekezdés rögzíti, hogy „A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5017/2021/4. számú határozatának indokolásában rámutatott arra, hogy az önkormányzat a közterület-használat szabályozása terén alkalmazhat ugyan polgári jogi viszonyelemeket is, de csak a maga helyén és összefüggésében felfogva, az alapul fekvő közigazgatási jogviszonyba ágyazottan, a koherencia követelményének érvényesítése mellett. A magánjogi szabályoknak elsősorban a közigazgatási szerződési kapcsolat háttérjogaként van jelentőségük, de ennek következtében a polgári jog által szabályozott kérdésekben kialakult jogvita nem kerül a magánjog hatálya alá.”

A (40) bekezdés szerint: „A közterület-használati jogviszony nem illeszthető tehát a Ptk. szabályozási rendszerébe. A közterület-használati hozzájárulást az Ákr. rendelkezései szerint lefolytatott hatósági eljárásban meghozott hatósági határozatban kell megállapítani, vagy határozathozatal helyett az ügyféllel írásban hatósági szerződést kell kötni.”

A (45) bekezdés: „Ebből az következik, hogy a helyi önkormányzat sem ismételheti meg rendeletében a Ptk. rendelkezéseit, mert akkor az önkormányzati rendelete a felhívott jogszabályba ütközne és a helyi norma).

Remeteszőlős Község Önkormányzat képviselő-testületének
.../... . (...) önkormányzati rendelete
a tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX.27.) rendelet
módosításáról

Remeteszőlős Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, valamint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 33.§ (1) bekezdés bb) pontjában, a 34. § (1)-(2) bekezdésében és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:564 §-ában foglalt rendelkezésének figyelembe vétele mellett – az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező, a nemzeti vagyongba tartozó helyi közutak és műtárgyaik állapotának védelme és a túlsúlyos tehergépjárművek által okozott károk terheinek mérséklése érdekében a helyi közutak fokozott elhasználódását, állagromlását és károsodását eredményező igénybevétele miatti kártalanítási kötelezettség előírásáról az alábbi rendeletet alkotja:

1. §

A tehergépjárművek úthasználatáról szóló 9/2010. (IX.27.) rendelet (a továbbiakban: Ör.) **Kártalanítási átalány** alcímű 3/A. §-al egészül ki, a következők szerint:

„Kártalanítási átalány
3/A. §

(1) A súlykorlátozási közúti jelzések az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről szóló 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet 10. § (2) bekezdésének megfelelően csak kellően indokolt esetben az út (műtárgy) műszaki állapotának védelme és környezetvédelmi szempontok érdekében rendelhetők el.

(2) A súlykorlátozással érintett, szilárd burkolatú pályaszerkezetű (rétegrendű) helyi közútnak túlsúlyos tehergépjárművel történő használata rendeltetésellenes használat, mert a túlsúlyos tehergépjármű az útburkolatot nagyobb mértékben veszi igénybe, a súlytöbblet miatt a megengedett mértéknél fokozottabb mértékben rongálja a közút-hálózatot és ennek folytán gyakrabban kell az útburkolatot javítani vagy útfenntartási munkálatokat végezni.

(3) A helyi közútnak túlsúlyos tehergépjárművel történő használata a közútnak használatarányos megrongálódását eredményezi, mert a túlsúlyos tehergépjárművek a burkolt közút elhasználódását, állagromlását, károsodását fokozatosan, külön-külön, azaz egyenként és többnyire részlegesen idézik elő, a fokozott terhelés következtében a meghibásodások összeadódnak és ennek következtében a felismerhetően bekövetkezett rongálódással oksági kapcsolatban vannak.

(4) A súlykorlátozást meghaladó tehergépjárművek megengedett legnagyobb össztömegének építkezés, felújítás, valamint túlméretes áruszállítás érdekében történő igénybevétele miatt a helyi közutakra gyakorolt terhelése jogszerű károkozás. A súlykorlátozást meghaladó tehergépjárművek jogszerű használata a közúthálózat fokozott elhasználódását, állagromlását és károsodását eredményezi, ezért a közúthálózat használóját kártalanítási kötelezettség terheli, amelyet kártalanítási átalányként a tehergépjármű tulajdonosának vagy üzemben tartójának (a továbbiakban: kérelmező) a behajtási engedély kiadása iránti kérelem benyújtásakor, a polgármester által hozott közterület-használatra adott, közútkezelői hozzájárulás megnevezésű hatósági határozat alapján kell megfizetnie.

(5) A közútkezelői hozzájárulás rögzíti a tehergépjármű össztömegét, a súlykorlátozástól eltérő, azt meghaladó tehergépjárművek megengedett legnagyobb össztömegének utakra gyakorolt tonnánkénti terhelését, a közút közlekedés rendjétől eltérő használatának időpontját, valamint a fizetendő kártalanítási

átalányt, amelynek mértékét a jelen rendelet 4. mellékletét képező 1. és 2. számú táblázat tartalmazza. A kártalanítási átalány megfizetése a kérelmező részéről a közúthálózat igénybevételének előfeltétele.

(6) A kártalanítási átalányt a kérelmezőnek az Önkormányzat Útalap (bankszámlaszám: 11742001-15566678-10710009) számlájára kell befizetnie és azt a közúthálózat állagmegóvására, javítására és felújítására kell felhasználni. Az Önkormányzat Hivatala a kártalanítási átalányról elkülönített nyilvántartást vezet.”

2. §

Az Ör. 4. §-a következő (3) - (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az építésügyi eljárás során a jelen rendelet 4. mellékletét képező 2. táblázatban található számítás szerinti kártalanítási átalány megfizetésének igazolása után az építető részére biankó (rendszer nélküli) behajtási engedély adható ki.

(4) A (3) bekezdés szerinti biankó behajtási engedély érvényességi ideje építésügyi eljárás köteles építési tevékenységnél a kiállításától számított 2 (kettő) év, bontási tevékenységnél a kiállításól számított 2 (kettő) hónap. A biankó behajtási engedély legfeljebb 24 tonna megengedett legnagyobb össz tömegű tehergépjárműre érvényes. A biankó behajtási engedély érvényességi idejének lejártá után, illetve 24 tonna megengedett legnagyobb össz tömegnél nagyobb össz tömegű tehergépjármű behajtása esetén a jelen rendelet 4. mellékletének 1. pontja szerinti kártalanítási átalány figyelembevételével adható ki rendszerhez kötött behajtási engedély.

3. §

Az Ör. 5. § (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(3) A jelen rendelet 2.§ (1) bekezdése szerint kiadott behajtási engedély csak az abban meghatározott tehergépjárművel való behajtásra használható fel, más járműre nem érvényes. Az engedélyt a jármű vezetőjének jól látható helyen kell elhelyeznie. Az engedélyről bármilyen formában készített másolat nem használható fel. Az engedély csak az abban meghatározott, korlátozás alá eső közterületekre történő behajtásra jogosít fel. A súlykorlátozott területeken az ellenőrző szervek jogosultak az övezet területére behajtó tehergépjárműre kiállított behajtási engedély meglétét és érvényességét ellenőrizni.”

4. §

Hatályát veszti az Ör. 6. § (1)-(3) bekezdése.

5. §

Az Ör. **Adatkezelés az engedélyezési eljárásban** alcímű 7/A. §-al egészül ki, a következők szerint:

„Adatkezelés az engedélyezési eljárásban 7/A. §

(1) Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényben meghatározott adatkezelésen kívül a kérelmezőnek a 2. és 3. mellékletben megjelölt személyes adatait az adatkezelő kizárólag a behajtási és úthasználati engedélyre való jogosultság és kötelezettségek megállapítása, valamint a hatósági eljárás lefolytatása céljából kezeli.

(2) Az adatkezelés időtartama a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló kormányrendeletben meghatározott időtartam. A személyes adatokat az adatkezelő a rendelet tárgyi hatálya

alá tartozó közterület-használat ellenőrzése céljából az Önkormányzat közterület-felügyeleti feladatait ellátó szerv részére továbbítja.”

6.§

Az Ör. kiegészül a 4. melléklettel az alábbiak szerint

„4. melléklet a 9/2010. (IX.27.) önkormányzati rendelethez

Díjtétel táblázat

1.) A nem építéshatósági eljárás köteles építési, bontási vagy egyéb tevékenységekhez köthető tehergépjárművek úthasználatához kapcsolódó, 12 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó tehergépjárművek között közlekedési rendjétől eltérő használata után fizetendő kártalanítási átalány összege

1. számú táblázat

Össztömeg	Kártalanítási átalány összege egy napra	Kártalanítási átalány összege egy hétre	Kártalanítási átalány összege 30 napra	Kártalanítási átalány összege egy évre
<i>tonna</i>	<i>forint</i>	<i>forint</i>	<i>forint</i>	<i>forint</i>
12-nél nagyobb 18,0-ig	6.000.-	25.000.-	75.000.-	150.000.-
18,0-nál nagyobb 24,0-ig	9.000.-	30.000.-	90.000.-	180.000.-
24,0-nél nagyobb 32,0-ig	30.000.-	120.000.-	nem kérhető	nem kérhető
32,0-nál nagyobb	60.000.-	240.000.-	nem kérhető	nem kérhető

2.) Az építéshatósági eljárás köteles építési, bontási vagy egyéb tevékenységekhez köthető tehergépjárművek úthasználatához kapcsolódó, 12 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó tehergépjárművek között közlekedési rendjétől eltérő használata után fizetendő kártalanítási átalány összege

2. számú táblázat

Az építéshatósági eljárás során meghatározott hasznos nettó alapterület (m ²) alapján számítandó kártalanítási átalány összege
1. Pince szint, illetve egyéb földalatti alépítmények építése után 3.000.- Ft/m ²
2. Föld feletti szintek építése után 2.000.-Ft/m ²
3. A bontás után: 3.000.-Ft/m ²

”

7. §

Ez a rendelet a kihirdetést követő napon lép hatályba és az azt követő napon hatályát veszti.

Remeteszőlős,

Szathmáry Gergely
polgármester

.....
jegyző

A rendelet kihirdetve:

.....
jegyző